

28. fond Bethánia Egylet iratai (C. E. Christian Endeavor)

1903—1949

0,55 ifm

Bethánia Egylet („Élő keresztyén Szövetség”, „C.E. Szövetség”):

A XIX. század végén — a liberális és racionalista teológia hatására — a protestáns egyházak élete európaszerte megüresedett. Azonban mindenhol voltak olyan személyek, akik aktív keresztyén életre vágytak. Francis Clark bostoni református lelkész 1881. február 2-án a gyülekezete ifjúsága körében megalakította a Christian Endeavor Society-t (=C.E. Szövetség, „Keresztyén Törekvés Társasága”), amelynek hatására 1900-ban a Lorántffy Zsuzsanna Egylet keretében már alakult gyermek C.E. Szövetség, majd leányszövetség, amelyekkel az anyaegylet nem tudott azonosulni. Ezért 1903. február 2-án Szabó Aladár (1862—1944) 16 rendes, 20 rendkívüli és 3 segítő taggal megalakította a Bethánia Egyletet, amely „keresztyén szövetség” célja „határozott, bátor, munkás, boldog, élő keresztyénségre, a Jézus által Istennel való őszinte és öntudatos szövetség megkötésére, s azáltal az evangéliumi egyházak megújítására törekvés”. A „színtelen és névleges keresztyénségtől való megkülönböztetésül” „élő keresztyén szövetség”-nek nevezték magukat. Elsődleges szolgálatuknak az evangélizációt tekintették minden szinten, minden korosztály, minden társadalmi réteg számára. A vasárnapi iskola, a diakonissza munka (a Filadelfia Diakonissza Egyletben és által), a cigánymisszió, a cselédmmisszió, kocsmamisszió és a prostituáltak között végzett misszió volt fő munkaterületük, valamint jelentős volt az iratmisszió által kifejtett tevékenységük. E tevékenységüket „felekezetközi” szolgálatként végezték. Missziói tevékenységüket a sajtó segítségével is folytatták („Mustármag” c. folyóirat, a „Magyar Keresztyének Naptára”, népszerű volt az eredetileg Kováts Lajos ref. lelkész által összeállított, de a Bethánia által elterjesztett „Halleluja” énekeskönyv, s számos más könyv). Sajtótevékenységükhöz saját nyomda állt rendelkezésükre. — 1913-ban az ország 15 pontján voltak szervezeti egységei, valamint további 20 helyen tartottak bibliórákat. — 1917-ben saját székházat vásároltak (Gyulai Pál u. 9. E két emeletes épületben működött a nyomda, a könyvkereskedés és egy női otthon). 1940-ben Alcsúton „Lelkiszolgálat Háza”-nak elnevezett konferencia-telepet létesítettek. — A II. világháború után új lendülettel láttak munkához. Jelentős része volt az Egyletnek az 1948-as ébredésben. — A totális diktatúra nyomására az általános felszámolási folyamatnak esett áldozatul: 1950. január 19-én tartott rendkívüli közgyűlésén önmaga felosztatását kényszerült kimondani. — Tagjai beépültek saját gyülekezeteikbe és ott „kovászként” hatottak, tevékenykedtek. Egyes helyeken (pl. Szabolcsban, Vaján) kisebb csoportok minden tiltás ellenére tovább folytatták közösségi életüket. — 1990-ben Bethánia C.E. Szövetség néven szerveződött újjá.

Irod.: Keresztyén szövetségek (Írták a Bethánia egylet vezetői, Budapest, 1904.); Victor János, ifj.: Reform-kívánságok a Bethánia Egyesület célját, munkamódszerét és szervezetét illetőleg (Budapest, 1917.); Forgács Gyula: A belmisszió és cura pastoralis kézikönyve (Pápa, 1925.); Csia Sándor: Egy ifjúsági világmozgalom Krisztusért és az Egyházért. A keresztyén szövetségi (Christian Endeavor = C.E.) mozgalom története és ismertetése (= Belmissziói Útmutató 1928/19., Klny. Budapest, 1928.); Uő.: Missziótörténeti adalékok (kézirat, é.n. [1956]); Szabó Aladár: Kegyelem által (Gödöllő, 1941); Farkas János: Visszapillantás a negyvenes évek ébredésére (= Mustármagocska, 1991. évi 2.sz.); Uő.: A régi ösvény - Megemlékezés a Bethánia 90 esztendejéről (= Mustármagocska 1993. évi 3.sz.).

1. doboz 1. Dr Csia Sándor: Bethánia története és missziói 1950

	munkája	
2.	Dr Szabó Aladár életrajza	1905
3.	Levelezés	1913—1925
4.	OTI és MABI jegyzékek	1946—1949
5.	Pénzügyi iratok:	
	a. Próbamérleg és zárókimutatás	1946—1947
	b. Adóívek	1939
	c. Gyulai Pál u. 9. számú lakóház iratai	1948—1949
6.	Nyomtatványok:	
	a. Keresztyén Szövetségek (2db füzet)	1904—1905
	Keresztyén Szövetség havi kiadvány	1922
	b. Évkönyvek	1904—1920
	c. Körlevél. Kis nyomtatványok. „Hallelujah”	1946
	d. Idegen nyelvű nyomtatványok	1906—1943
7.	Fénykép: Francis E. Clarke	1905
8.	A.B.E. férfi- és nőszövetségének imaórája (füzet)	1943
9.	V. Európai Keresztyén Szövetség konferenciája	1927
10.	Reformkivánságok a Bethánia Egylet célját, munkamódszerét és szervezetét illetően	1917
11.	Tájékoztató a CEWU-ról és a budapesti konferenciáról	1927
12.	Új Hallelujah.	1908
13.	Alexander von Csia: Für Christus und die Kirche	1962
14.	Jelentések	1941—1942
15.	a. Szikszai Béni levele	
	b. Búcsú Szikszai Bénitől	1985

Bethánia Irodalmi és Nyomdai Vállalat iratai 1933—1946

(0,01. fm.)

	1.	Illetmény-kimutatás	1946
	2.	Vagyonmérleg	1947
	3.	Adóiratok	1933—1946
2.	doboz	Mustármag	
		1—3. évfolyam	
		5—6. évfolyam	
		8. évfolyam	
		16—39. évfolyam	1903—1942
		40. évfolyam	1943
3.	doboz	1. Mustármag melléklete	
		2. Keresztyén Szövetség	